

РЕЦЕНЗИЯ

За конкурса за академичната длъжност „ПРОФЕСОР“ по

П И А Н О към Катедра „Пиано“, Т К Д Ф

с кандидат Десислава Димитрова Щерева

НМА „проф. Панчо Владигеров“ – София

От проф. д-р Ростислав Йовчев – преподавател в

НМА „проф. Панчо Владигеров“ – София

Десислава Щерева е назначена на длъжност „доцент“ към Катедра „Пиано“ в началото на 2015год. За пет годишния период, разделящ длъжностите „доцент“ и кандидатстването за „професор“, пианистката кандидатства с интересна творческа дейност, както и с пълно покриване на минималните национални изисквания.

Завършила средното си музикално образование в Бургас в класа на известната наша пианистка и педагог Радка Чомакова, след което продължава в Московската Консерватория „Чайковски“, където е приета в класа по пиано на проф. Зинаида Игнатиева. През 1992 г. тя се дипломира успешно, след което завършва и двугодишна изпълнителска аспирантура-отново при проф. Зинаида Игнатиева. Десислава Щерева навлиза категорично в нашия музикален живот, овладява трудни в инструментално и изпълнителско отношение творби. От една страна първите клавирни концерти от Брамс, Рахманинов, Прокофиев, а от друга- по-рядко изпълнявани и нелеки в стилистично отношение произведения (като ранните седем клавирни концерта от В.А. Моцарт). Солист е на почти всички водещи български симфонични и камерни оркестри - Софийска филхармония, „Софийски солисти“, Пловдивска филхармония, Симфониета "София", Български камерен оркестър Добрич, Плевенска

филхармония, Бургаска филхармония и други. Нейни партньори са видните български диригенти Йордан Дафов, академик Васил Казанджиев, професор Пламен Джуров, цигуларите Майкъл Барта /САЩ/, Александър Дубах /Швейцария/, Александру Гавриловичи /Швейцария/, румънският пианист Виничиу Морояну и др.

От 1997г. датират проявите на клавирното дуо Десислава Щерева - Евгения Симеонова. Правят студийни записи за БНР, както и няколко филма за БНТ от поредицата „По вълните на музиката”, участват като гости в многобройни специализирани радио и телевизионни предавания за класическа музика. Дейността им се простира в повече от две десетилетия активно творческо сътрудничество, белязано от осъществяването на забележителни в концертно отношение проекти.

Стават носители на II награда и лауреатско звание на V Международен конкурс за клавирни дуа в Япония, а също и на диплом от IX Международен конкурс ТИМ Италия.

Като солисти на Софийска филхармония са номинирани за „Кристална лира”, а през 2007г. получават наградата „Золотая муза” за принос в популяризирането на руската култура и изкуство в България.

Десислава Щерева е преподавател както в НМА „проф. Панчо Владигеров“ (плавно преминала всички степени до доцент), така и в музикалния департамент на Нов Български Университет.

В справката по наукометрията, освен точка „А“, която включва успешно защитения през 2013г. докторски труд, кандидатката описва подробно в група „В“ водещи свои сценични изяви, които присъстват и в справката на творческите ѝ изяви с качествата на хабилитационен труд. Важно място заема издадения през ноември 2016г. компактдиск на звукозаписната компания „Гега ню“ с интегрално изпълнение на Унгарски танци от Йоханес Брамс за пиано, 4 ръце. Тези творби обединени в цикъл, съществуват в много транскрипции (пиано соло, цигулка и пиано и др.) и

представяват трудна задача за всеки изпълнител. Считам, че особено проблемен в това отношение е вариантът за 4 ръце. Максимално уплътнената фактура трябва да бъде балансирана внимателно от двамата инструменталисти така, че да се постигнат различни нива на звучност, разнообразна и гъвкава агогика и най-важното - превръщането на целия интеграл в неотстъпващи на най-крупните форми на композитора миниатюри, в които стилът „вербункош“ и мащабната Брамсова мисъл се срещат в гениална комбинация. За чест на дуото „Щерева-Симеонова“, техният запис е постигнал именно този тънък баланс в интерпретационно отношение. Като продължение на този интеграл, през следващата година дуото изпълнява „Славянски танци“ от Дворжак на три различни сцени-фестивал „Аджитато“- София, фестивал „Седмица на камерната музика с международно участие „Константин Илиев“, Добрич 2018 и Български културен институт в Будапеща, Унгария през 2017г. Самата кандидатка споделя че: *„Представянето на всички „Славянски танци“ в рамките на един концерт е предизвикателство към творческата фантазия на клавирния ансамбъл, с богатата скала от образно-емоционални състояния във всеки танц, наситени с клавирен виртуозитет.“* (цитат Щерева). Съчетано и със запис в БНР, изпълнението на двата интеграла може да се отличи като основен приносен момент в дългата и многообхватна справка, поради обстоятелството че е единственият студийен запис за пиано на 4 ръце от български изпълнители у нас.

Десислава Щерева представя като приносна за дейността си точка участието ѝ като солист на симфонични и камерни оркестри. Тук стиловият диапазон е наистина широк и обхваща от една страна както ранния и за съжаление поради затруднените за оркестрите у нас обстоятелства рядко изпълняван едночастен Първи концерт от С.Прокофиев, в сътрудничество с Бургаския симфоничен оркестър и диригент доайена на българската диригентска гилдия Йордан Дафов, така

и няколко концерта от многобройното творчество за пиано и оркестър от Моцарт. „С реализираните 5 концерта в Хасково, Разград и Габрово се опитам да популяризирам много рядко изпълняваните първи пет концерта за пиано и оркестър от В. А. Моцарт, създадени на 11 и 17 години, съпоставяйки ги със зрелия шедьовър – Концерт за пиано и оркестър № 23, създаден във Виена на 30-годишна възраст.“ (цитат Щерева). Напълно споделям думите на кандидатката, които характеризират лаконично идеята на тези концерти, които не просто представят определено произведение от този жанр, но и проследяват неговата еволюция, в случая в творчеството на един от най-гениалните майстори в музикалното развитие на Света въобще. Съпоставянето на ранния Моцартов стил, с пестеливите средства както в солистичната партия, така и в малкия (дворцов навремето) оркестър, със зрелите образци на стила на виенския майстор (какъвто е ла мажорния концерт №23 и особено неговата втора част) изисква много обстойно познаване на тънките и често пъти едва доловими детайли в партитурата на двата типа клавирни концерти и активното участие на солиста в този процес, който е фундаментален за развитието на жанра като цяло.

В така наречената от Закона „Поддържаща творческа изява или участие в колективен продукт в областта на изкуствата“ и неговия показател 14 ми се иска да изтъкна не съвсем маловажната роля на две изяви, които са се превърнали в събития в концертния живот в града, където са били осъществени, а за Десислава Щерева са още един съществен момент към кандидатурата ѝ за професор: „Романтика и съвременност“ Солист на Габровски камерен оркестър, диригент Иван Стоянов Ернест Шосон – Концерт за цигулка, пиано и струнни с партньор Александру Гавриловичи – цигулка, Швейцария. Рядко свирена, но доста трудна творба, където по подобие на Менделсоновия двоен концерт се съчетават качествата на виртуозното пиано и цигулка с майсторството на

камерното музициране, „украсено“ с присъствието на камерния оркестър. Стремежът на пианистката към нестандартни камерни съчетания се допълва от още две изяви: *10.09. 2019г.*, Дни на руската клавирна музика Бургас, в съчетание с арфа и известната наша инструменталистка Илиана Селимска (творби от П.Владигеров, Глинка, Лядов и Чайковски), където Щерева се изявява и като виртуозен солист и триото с Александру Гавриловичи –цигулка, Швейцария и Стефан Хаджиев – виолончело, което изпълнява Бенджамин Бритън – Соната за виолончело и пиано и Франк Мартен – Клавирно трио h moll върху ирландски народни песни (творби, които рядко присъстват на нашата концертна сцена), *13. 09. 2018г. Дни на камерната музика Габрово 2018.*

В същия контекст бих искал да изтъкна водещата роля на пианото в следващите концертни проекти на Десислава Щерева, които се концентрират върху премиери в нашия концертен живот- *25.04.2016 г.* Георги Арnaudов – „Вратите на съня“ – тихи и приглушени симфонии за струнен оркестър и пиано – световна премиера (заедно с камерен ансамбъл „Софийски солисти“), *12.04.2017 г.* Ясен Воденичаров – „Звукове и шепот от кристалната гора“. Концерт за пиано и струнен оркестър – световна премиера (кандидатката е солист на Габровски камерен оркестър, диригент Иван Стоянов). Важно обстоятелство е, че творбата е посветена на самата Щерева, която я представя по следния начин: *„Като изявен експериментатор в областта на тембъра, този концерт ще бъде запомнен и с оригиналното решение на автора във финалната част на творбата – в кодата, част от музикантите чрез докосване на 6 кристални чаши създават неземна звукова атмосфера; публиката се пренася във фантастичния свят на кристална красота и екзотична медитация.“* (цитат Щерева).

Следват три интригуващи премиери: *„Произведението на живеещата в Париж японска композиторка Рика Сузуки е написано*

специално за този изпълнителски състав. („Софийски колисти“, б.а.) Клавирната партия е натоварена с виртуозитет и е втъкана в оркестровата фактура в сложни ритмични комбинации и ансамблови конфигурации с останалите партии. Авторката е поверила на всички изпълнители и задачата да обогатят темброво фактурата с помощта на различни екзотични духови и ударни инструменти.“. (цитат Щерева).

Творбата - Рика Сузуки – Концерт за флейта, пиано и камерен оркестър – световна премиера е изпълнена на 21.02 2018 г.

Най-новото постижение на кандидатката, заедно със своята дългогодишна клавирна партньорка Евгения Симеонова е на 10.10. 2019 г., съвместно с камерен оркестъра „Орфей“, Перник и диригент Райчо Христов, те изпълняват световната премиера на Красимир Тасков – Дивертименто кончертанте за две пиана и струнен оркестър. *„Произведението е с пределни контрастни състояния, ансамблови и метроритмични трудности. Авторът използва много джазови идиоми, които са натоварени с виртуозност и са втъкани в комплементарна фактура от бароков тип.“* (цитат Щерева).

Представянето на творба от популярния съвременен композитор Арво Пярт винаги предизвиква интерес, а изпълненият в премиера в София на 28.01.2015 г. Концерт за две цигулки и подготвено пиано Tabula Rasa от „Софийски солисти“ и Десислава Щерева съвместно с цигуларите Йордан Димитров и Евгени Николов може определено да се счита за събитие, тъй като *„Партията на подготвеното пиано играе ролята на тих философски коментар, който опонира на все по-разгръщащите се виртуозни цигулкови партии в първата част и хармонично приглася на пределната статика във втората.“* (цитат Щерева). Напълно логично, това произведение влиза във фонда и е излъчено от БНР.

Не ми се иска да пренебрегна ролята на клавирно дуо Щерева-Симеонова в премиерните изпълнения на творби за клавирни ансамбли от

изтъкнатия наш композитор Александър Йосифов. Тяхната голяма популярност се дължи именно на всеотдайната и целенасочена работа на дуото по овладяване на сложните виртуозни фактури на творби като: – „Прабългарски ритуален танц за пиано на четири ръце“ – световна премиера, „Ноктюрно“ и „Селски танц“ за две пиана – световна премиера, „Токата концертанте за две пиана, на шест ръце“ (с Йовчо Крушев) – световна премиера, „Концертни вариации върху народната песен „Боряно, Борянке“ за две пиана, на осем ръце“ (заедно с Йовчо Крушев, Димо Димов) – световна премиера. Това е последният авторски концерт приживе на Александър Йосифов, 30.05.2015 г., Юбилеен негов авторски концерт в рамките на 46-ия Международен фестивал „Софийски музикални седмици“ с премиерни творби за клавирни ансамбли.

Лично за мен е интригуващо заглавието на още един концертен проект на Щерева- Рецитал „Музика от епохата на султан Селим III“ – премиерно изпълнение в България на 8 клавирни пиеси от „Сборник с песни и творби от турска музика“ от Г-жа Херцмайнска де Слупно, издадени в Константинопол от Ф. Адам, 1800, състоял се в аулата на НБУ, 11.09.2018 г. Това е смело „открехване“ на един напълно непознат и пренебрегван от нас, като българи свят по определени национални причини. Това обаче не пречи той да съществува като културен обект, а неговото опознаване да даде още един шрих към „разноцветната“ музика на балканския полуостров, където културната роля на нашата югоизточна съседка не само се засилва, но поради икономически подем става все по-ярка. Можем само да съжаляваме, че този концерт, бидейки в рамките на XXIII симпозиум на *ciêpo* (*comite international des etudes pre-ottomanes et ottomanes*) международна научна конференция (11 – 14 септември 2018) и ограничен кръг слушатели от университета, не е осъществен в един по-сериозен и популярен обхват. С това обаче не се омаловажава ролята на

Десислава Щерева като участник в събитие, което вероятно тепърва ще получи своето логично продължение.

Извън активната концертна дейност, Десислава Щерева има и научна активност свързана с практическите ѝ познания в клавирната ансамблова музика- 25.03.2015. Участие в Международна научно-практическа конференция в Санкт-Петербург - Росийски Държавен Педагогически Университет“ А.И.Херцен“, Институт за музика, театър и хореография, с тема Клавирният ансамбъл в съвременното музикално изкуство и образование, а докладът представя „Произведения для фортепианного ансамбля современного болгарского композитора Александра Йосифова: взгляд интерпретатора“. Следва Ръководство на Майсторски клас за клавирни дуа по програма „Еразъм+“ в Консерватория в Перуджа, Conservatorio di Musica „F.Morlacchi“ di Perugia, Италия – 2-5. 12. 2019г. съвместно с проф. д-р Е. Симеонова.

Като член на жури, тя участва в знакови за нашата музикална действителност конкурси - Национален конкурс за музикално изкуство „Орфеева дарба“ София, (2015, 2016, 2017, 2018, 2019), IX Фестивал-Конкурс „С крилете на музиката“ София 2019 и благотворителната инициатива - Добротворчество - Конкурс за млади музиканти, художници, писатели и младежи в затруднено финансово положение София, 16.10.2014-21.04.2015.

Излагайки всички многопланови изяви на Десислава Димитрова Щерева, предлагам на многоуважаваното научно жури да гласува за назначаването ѝ на длъжност „ПРОФЕСОР“ в катедра „Пиано“ към ТКДФ, по професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство (Музикознание и музикално изкуство (Теория и практика на музикалното

изкуство)

София, 29.12. 2019г.

проф. д-р Ростислав Йовчев

